

First radiation photography

I. Azmanov
iazmanov@abv.bg

Abstract: This short story describes radiation photography produced by Iosiph Buresh and Professor Bahmetiev in 1891, five years before discovery the X rays and radioactivity. They took a picture on the hand of Ivan Buresh when he was a 6 years old.

Иван Буреш бил на шест години, когато през май 1891 година баща му и Порфири Бахметьев фотографирали китката на ръката му с радиоактивно лъчение.

Професор Порфири Бахметиев и фотографът Йосиф Буреш били добри приятели. Семейство Буреш се преместило от Чехия в София, където Йосиф Буреш имал поредица неуспехи във фотографския бизнес. По неясни причини по-голяма част от снимките се разваляли. Те имали петна и някаква мъглявина. Развалянето на фотографиите ставало главно през зимата когато Йосиф Буреш пълнил дамаджаната си с топла минерална вода от чешмите при Софийската минерална баня. С настъпването на пролетта през 1891 година той започнал да използва студена чешмяна вода. Тогава станало ясно, че вината за развалянето на фотографиите е в топлата минерална вода. Йосиф Буреш забелязал, че в минералната вода има черно вещество, което полепвало по дъното на дамаджаната при многократното ѝ пълнене.

Йосиф Буреш потърсил помощта на професора по физика Порфири Бахметиев. И така двамата се заели да изяснят причината. В резултат на изпарение успели да получат една шепа черен прах. При поставяне на части от този прах на тъмно над фотохартия този прах е имал действието да я освети неравномерно.

Така на Бахметиев му дошла идеята да разположат този черен прах хомогенно в чиния покрита със стъкло и между него и фотохартия да поставят ръката на малкия тогава Иван Буреш. След 1 час престой фотохартията била проявена. Оказало се че от черния прах излиза лъчение, което осветява фотографската лента. Получила се фотография, на която се виждали костите на ръката на малкият Буреш.

Аз бях в кабинета на Иван Буреш през 1978 година. Той посочи мястото, където е висяла над вратата въпросната радиационна снимка на дланта му до 1942 година, когато при бомбардировките над София сградата на Природо-научния музей била разрушена и така тази уникална фотография се загубила.

Знаем, че Бахметиев лично е познавал Вилхелм Рентген от Швейцария и при някои негови посещения в Германия по-късно са обсъждали и наблюденията на Бахметиев. Никой не е потърсил в дневниците на Рентген, дали посещенията на Бахметиев и дискусиите с него не са записани. За съжаление не съм имал възможност да изследвам архива на Рентген, а архивът на Бахметиев е изгубен.

Рентген е открил Х-лъчите на 8 ноември 1895 година. Бекерел е открил радиоактивните лъчи през май 1896 година. А станалият гаф с фотографиите на Йосиф Буреш и изясняването на причините заедно с Бахметиев е с цели 5 години по-рано. Аз не допускам някъде в публикациите си Порфири Бахметиев да не е документирал тази загадка.

Литература

- [1] И. Азманов 2007 “Ново за физикът академик Бахметиев” *Разпространение и развитие на физико-математическите знания в България* Научен симпозиум (София 16-17 октомври 2006, БАН) с. 40.